

Kā no e-tirgotāja neklūt par parādnieku

Nodokļi ir neizbēgama komercijas sastāvdaļa, kas elpina un uztur valsti un līdz ar to arī pašu tirdzniecības sistēmu. Bet kāda ir situācija starptautiskajā tirdzniecībā internetā?

Pašreizējā nodokļu sistēma ir novecojusi, jo tika radīta laikā, kad preču tirdzniecība notika noteiktās teritoriālās robežās, tagad šādu ierobežojumu vairs nav, – norāda advokātu biroju apvienības *Cobalt* nodokļu konsultāciju vadītāja Sabīne Vuškāne. Tirdzniecība notiek globāli, līdz ar to valstīm rodas problēmas ar nodokļu iekasēšanu. Preču un pakalpojumu gala patērētāji atrodas vienā valstī, bet peļņas nodokļi tiek maksāti citās (un bieži tie ir neproporcionāli zemi). Viens no skaļākajiem piemēriem saistīts ar *Amazon* – 2018. gadā korporācija Lielbritānijā peļņas nodoklī samaksāja 220 miljonus eiro, lai arī tās apgrozījums šajā valstī bija 10,9 miljardi eiro. Proti – *Amazon* peļņas nodoklī samaksāja tikai ap 2% kopējā apgrozījuma. Tieši šādu iemeslu dēļ pasaulē pašlaik aktīvi domā par to, kā piemērot nodokļus digitālajai ekonomikai.

KUR UN KĀ REĢISTRĒTIES

Tā kā e-komercija ir diezgan plašs jēdziens, PVN lietošanas ērtības dēļ to iedaļa elektroniski sniegtajos pakalpojumos (MOSS) un preču piegādē, izmantojot interneta veikalus vai pārdošanas platformas (tostarp arī tālpārdošanu). MOSS režīms ļauj, sniedzot elektroniskus pakalpojumus ES dalībvalstīs neregistrētam PVN maksātājam, reģistrēties PVN vajadzībām tikai vienā dalībvalstī, skaidro Valsts ieņēmumu dienesta (VID) Elektroniskās komercijas kontroles un analīzes daļas un Pievienotās vērtības nodokļa daļas eksperti. Savukārt, sniedzot elektroniskus pakalpojumus citās ES dalībvalstīs reģistrētiem PVN maksātājiem, pirms šo pakalpojumu sniegšanas obligāti jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā. Sniedzot elektroniskus pakalpojumus tikai Latvijas personām, arī jāreģistrējas šajā reģistrā – tas jādara tad, ja ar PVN apliekamo darījumu vērtība (ieskaitot elektroniskos pakalpojumus) iepriekšējo 12 mēnešu laikā pārsniedz 40 000 eiro. Plaša informācija par MOSS ir pieejama <https://www.vid.gov.lv/lv/pvn-ipasie-maksasanas-rezimi-0>.

Veicot preču piegādi (tālpārdošanu), uzņēmējam jāņem vērā tālpārdošanas slietnis reģistrācijai katrā ES dalībvalstī. Ja kopējais pārdošanas apmērs gada laikā pārsniedz 40 000 eiro, arī jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā. Ja uzņēmējs vēlas piemērot PVN nulles procentu likmi, eksportējot preces uz trešajām valstīm, jāievēro arī atbilstošie muitas reglamentējošie normatīvie akti.

Nodarbojoties ar e-komerciju, jāatceras, ka tas jebkurā gadījumā ir viens no uzņēmējdarbības veidiem, tāpēc visām darbībām jābūt reģistrētām atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Ņemot vērā kopējo digitalizācijas attīstību, pastāvīgi pieaug e-komercijas apjoms un līdz ar to arī konstatēto pārkāpumu skaits. 2016. gadā VID bija informācija par 1800 interneta veikaliem, pašlaik pēc struktūrvienības definīcijas precizēšanas un aktīvas šī dienesta darbības tīmekļa vietnes kā struktūrvienības reģistrējuši 6500 nodokļu maksātāji, daži pat vairākas. VID veic internetā veiktās uzņēmējdarbības monitoringu un regulāri apzina iepriekš neidentificētus nodokļu maksātājus. Biežāk konstatētie pārkāpumi ir neregistrēta struktūrvienība, tīmekļa vietnē nav norādīti visi nepieciešamie rekvizīti, netiek saglabāta informācija par saņemtajiem un apstrādātajiem pasūtījumiem.

UZMANĪGI AR PVN!

Arī Sabīne Vuškāne uzsver, ka uzņēmumiem, kas darbojas e-komercijā, liela vērība jāvelta tieši pareizai PVN piemērošanai. ES jau darbojas virkne normu, kas regulē pārrobežu e-komerciju, un gaidāmas arī jaunas, kam vajadzētu atvieglot darbību šajā jomā. Piemēram, paredzams, ka no 2021. gada MOSS režīmu varēs piemērot ne tikai elektronisko sakaru, apraides un elektroniski sniegtajiem pakalpojumiem, bet arī preču piegādēm un visiem pakalpojumiem, kas tiek sniegti fiziskajām personām citās ES dalībvalstīs. Tātad šogad un nākamgad Latvijas uzņēmējiem vēl rūpīgi jāseko līdz apgrozījumam par pārdotajām precēm ārvalstīs un nepieciešamības gadījumā jāreģistrējas attiecīgajā valstī, lai maksātu PVN, – norāda Vuškāne. Gaidāmās izmaiņas radīs arī plašus grozījumus Latvijas PVN normatīvajos aktos. Lai jau tagad sāktu gatavoties, jauno ES direktīvu var izlasīt: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1567672659773&uri=CELEX:02017L2455-20171229>.

Runājot par riskiem šajā uzņēmējdarbības jomā, Sabīne Vuškāne uzsver: uzņēmēji ne vienmēr ir informēti par kārtību, kā aprēķināmi nodokļi tirdzniecībai internetā, un neapzinās nodokļu riskus, kas rodas Latvijā un citās valstīs. Piemēram, citur nodokļu uzrēķina periods var būt daudz garāks nekā Latvijā noteiktie trīs gadi. Tāpēc aprēķins un lūgums samaksāt nodokļus par darījumiem no citas dalībvalsts varētu tikt saņemts pat pēc pieciem un vairāk gadiem.

Protams, katrs gadījums ir individuāls, tāpēc uzņēmēji visas ar pārrobežu e-komerciju saistītās neskaidrības var kliedēt, vērsoties pēc palīdzības Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras paspārnē strādājošajā Eiropas Biznesa atbalsta tīklā Latvijā (EEN) – tā speciālisti, sadarbojoties ar EEN partneriem citās dalībvalstīs, noskaidros visus jautājumus par PVN reģistrāciju un maksāšanu, uzņēmumu reģistrāciju, kopējo nodokļu politiku un citām likumdošanas niansēm.

Ar Eiropas Savienības finansējuma atbalstu ir izveidoti daudzveidīgi rīki, kas var palīdzēt attīstīties mazajiem un vidējiem uzņēmumiem visā Eiropā. Par ES sniegtajām iespējām var uzzināt, sazinoties ar Eiropas Biznesa atbalsta tīkla (EEN) speciālistiem. Viņi sniegs informāciju par dažādām iniciatīvām, projektiem, uzsaukumiem un palīdzēs atrast sadarbības partnerus. EEN sniedz arī bezmaksas konsultācijas par likumdošanu un uzņēmējdarbības aspektiem ārzemju tirgos, finansējuma piesaistes iespējām, kā arī veic tehnoloģiju un inovācijas auditu, palīdzot īstenot inovācijas un tehnoloģiju pārnēsi. EEN ir Eiropas Komisijas iniciatīva, kas darbojas vairāk nekā 60 valstīs un tīkla darbībā iesaista vairāk nekā 6000 ekspertu. Vairāk par EEN – www.een.lv.

Sabīnes Vuškānes ieteikumi e-uzņēmējiem:

- 1) iepazīties ar apgrozījuma slietņiem ES valstīs, līdz kuriem var tirgot preces šīs valsts fiziskajām personām bez nodokļu maksājumiem šajā valstī (bet piemērojot Latvijas PVN);
- 2) sekot līdz pārdoto preču apgrozījumam citās valstīs (atsevišķi katrā valstī);
- 3) noskaidrot par reģistrācijas nepieciešamību valstī, kurā atrodas klienti;
- 4) reģistrēties par PVN maksātāju un aprēķināt nodokļus atbilstoši katras valsts prasībām, lai likumu nezināšana neizvērstos sodos;
- 5) izvērtēt pastāvīgās pārstāvniecības riskus ārvalstīs.